

ข้อกำหนด มอก.18001:2554 ฉบับใหม่ล่าสุดประกาศใช้แล้ว ตอนที่ 2

วชิรวิชญ์ มุทธสุวรรณ
vachiravitch.m@pttplc.com

ฉบับ นี้มาดูแลรายละเอียดของ ข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบการ
จัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัย มอก.18001:
2554 ที่ระบุไว้ในข้อ 4 มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ข้อกำหนดทั่วไป ในข้อนี้ให้สถานประกอบการที่จะจัดทำระบบ มอก.18001:2554 จะต้อง จัดทำระบบโดยแสดงในรูปแบบของเอกสารที่ชัดเจน กำหนดขอบข่ายการจัดทำระบบและนำไปปฏิบัติตลอดจนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ต้องจัดทำคือ เขียนคู่มือการจัดทำระบบนั่นเอง Occupational Health & Safety Manual (OH&S Manual)

4.2 นโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ในข้อนี้ผู้บริหารสูงสุดต้องกำหนดนโยบายโดยเนื้อหาต้องอยู่ในกรอบที่ข้อกำหนดกำหนดไว้ หรือมากกว่าได้และต้องสื่อสารให้พนักงานเข้าใจ จุดมุ่งหมายของนโยบายให้ทั่วถึงและผลักดันให้ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งทบทวนเป็นระยะๆ ให้ทันสมัย

4.3 การวางแผน มีข้อย่อย 3 หัวข้อด้วยกัน

4.3.1 การขี้งอันตรายและการประเมินความเสี่ยง หัวข้อนี้ให้เขียนระเบียบปฏิบัติโดยมีรายละเอียดที่ต้องดำเนินการหลักๆ คือ การขี้งอันตรายโดยต้องครบตามเงื่อนไขทุกข้อที่เกี่ยวข้องตามที่ข้อกำหนดระบุ โดยมาตรฐานฉบับนี้กำหนดรายละเอียดในขั้นตอนการขี้งไว้ค่อนข้างละเอียด ซึ่งมาตรฐานมีเป้าหมายให้สถานประกอบการ

จะต้องค้นหาแหล่งอันตรายให้ครบถ้วนนั่นเองและต้องมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินหาค่าความเสี่ยงและสุดท้าย คือ ต้องกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ หรือการควบคุมความเสี่ยงนั่นเอง โดยมีการกำหนดกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงไว้ค่อนข้างชัดเจน โดยทั้งสามขั้นตอนจะต้องจัดทำเป็นบันทึกและทบทวนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.3.2 กฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ หัวข้อนี้ให้เขียนระเบียบปฏิบัติ โดยครอบคลุมกิจกรรมหลักๆ คือ การชี้แจงกฎหมายเพื่อแสดงให้ทราบว่าสถานประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับใด เรื่องใด มาตราใด หัวข้อใดและต้องเชื่อมโยงกับแหล่งอันตรายตามงานตามพื้นที่ หรือตามกิจกรรมให้ชัดเจน หลังจากนั้นจะต้องจัดทำแผนการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยสถานประกอบการจะต้องสื่อสารสิ่งที่จะต้อง

ปฏิบัติตามกฎหมายไปยังหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ทราบอย่างทั่วถึง การดำเนินการทั้งหมดจะต้องจัดเก็บเป็นบันทึกไว้ให้ทันสมัย

4.3.3 วัตถุประสงค์และแผน ในหัวข้อนี้สถานประกอบการจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะปฏิบัติ โดยยึดกรอบของนโยบาย ความเสี่ยงและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ธุรกิจ ความพร้อมทางการเงิน ชุมชน เทคโนโลยี โดยวัตถุประสงค์ต้องวัดผลได้ ชัดเจน ตรงประเด็น ปฏิบัติได้ โดยจะต้องครอบคลุมทุกระดับที่เหมาะสมในสถานประกอบการและต้องกำหนดผู้รับผิดชอบและแผนงาน ช่วงเวลาให้ชัดเจน

4.4 การนำไปใช้และการปฏิบัติ มีข้อกำหนดย่อย 7 ข้อดังนี้

4.4.1 ทรัพยากร บทบาทอำนาจหน้าที่และภาระรับผิดชอบ

ในข้อนี้ผู้บริหารจะต้องกำหนดทรัพยากรในการสนับสนุนการจัดทำระบบ กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการ หน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรทุกระดับและต้องกำหนดให้มีผู้แทนฝ่ายบริหารทำหน้าที่วางระบบและบริหารจัดการระบบรวมทั้งรายงานความคืบหน้าต่อผู้บริหาร โดยในหัวข้อนี้จะต้องจัดทำเป็นเอกสาร เช่นอาจจะเขียน หรือกำหนดไว้ในคู่มือการบริหารจัดการ หรือจัดทำเป็นเอกสารสนับสนุนก็ได้

4.4.2 ความสามารถ การฝึกอบรม การสร้างจิตสำนึก

ในหัวข้อนี้สถานประกอบการจะต้องกำหนดคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ ระดับการศึกษา ที่สถานประกอบการต้องการที่จะรับบุคคลากรเข้ามารับผิดชอบงาน ในสถานประกอบการที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความพร้อมต่อการตอบสนองด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัยและต้องจัดทำระเบียบปฏิบัติในการฝึกอบรมและการสร้างจิตสำนึกด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัย ในกรณีที่บุคคลากรมีความจำเป็นต้องฝึกอบรมจะได้มีรายละเอียดในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะ

ในหัวข้อการอบรมการสร้างจิตสำนึกนั้นจะต้องพูดถึง นโยบายอาชีว-
อนามัยและความปลอดภัย ความเสี่ยง กฎหมาย การควบคุมป้องกัน
การเตรียมพร้อมและการตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น โดยหลัก
ฐานการอบรมต่างๆ จะต้องจัดทำเป็นบันทึกให้ครบถ้วน

4.4.3 การสื่อสาร การมีส่วนร่วมและการปรึกษา ในหัวข้อนี้
สถานประกอบการจะต้องจัดทำระเบียบปฏิบัติเรื่องการสื่อสารภายใน
และภายนอกรวมทั้งขั้นตอนการรับการแสดงความคิดเห็นจากผู้มีส่วน
ได้ส่วนเสีย รวมทั้งจะต้องกำหนดขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมและการ
ให้คำปรึกษาของพนักงานต่างๆ เช่น การชี้บ่งอันตราย การสอบสวน
อุบัติเหตุ การทบทวนนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายต่างๆ ซึ่ง
หลักฐานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจะต้องจัดเก็บเป็นบันทึกให้ครบถ้วน
และทันสมัย

**4.4.4 เอกสารในระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความ
ปลอดภัย** ในหัวข้อนี้สถานประกอบการจะต้องจัดทำเอกสารที่จำเป็น
ต่อการจัดทำระบบ โดยเอกสารจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ ตัวอย่าง
เอกสารเช่น นโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เอกสารแสดง
ขอบข่ายของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
เอกสารในระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่องค์กร
จัดทำขึ้น เอกสารอธิบายองค์ประกอบหลักของระบบการจัดการอาชีว
อนามัยและความปลอดภัยและความสัมพันธ์ของเอกสารในระบบ
และเอกสารที่อ้างอิงอื่นๆ และบันทึก

4.4.5 การควบคุมเอกสาร จะต้องสร้างระบบการควบคุม
เอกสารในระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ตั้งแต่
เอกสารที่ประกาศใหม่ การแก้ไข การยกเลิก โดยต้องครอบคลุม การ
อนุมัติ การทบทวน การประกาศใช้ เป็นต้นและจะต้องควบคุมการนำ
ไปใช้ปฏิบัติงาน เอกสารต้องเพียงพอ ง่ายต่อการนำไปใช้งาน มีการ
ควบคุมและมีความทันสมัย โดยข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติการ
ควบคุมเอกสารจะต้องจัดเก็บเป็นบันทึกให้สามารถตรวจสอบได้

4.4.6 การควบคุมการปฏิบัติ ข้อกำหนดข้อนี้จะต้องพิจารณา
ว่าทุกแหล่งอันตรายที่มีความเสี่ยงต่างๆ ในทุกกิจกรรมการดำเนินงาน
จะต้องกำหนดมาตรการควบคุมการปฏิบัติที่เหมาะสม รวมทั้งการ
ควบคุมการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวกับอาชีว-
อนามัยและความปลอดภัย การควบคุมผู้รับจ้างมาช่วง กิจกรรม
การดำเนินงานอื่นๆ ที่จัดทำเป็นเอกสารไว้ หรือกำหนดเป็นเกณฑ์หรือ
ค่ามาตรฐาน รวมทั้งป้ายและสัญลักษณ์ การเตือนต่างๆ โดยผลจาก
การปฏิบัติตามมาตรการการควบคุมการปฏิบัติจะต้องจัดทำเป็น
บันทึก

**4.4.7 การเตรียมความพร้อมและการเตรียมการตอบโต้
ภาวะฉุกเฉิน** ในข้อกำหนดข้อนี้จะต้องจัดทำระเบียบปฏิบัติ คือ การ
ชี้บ่งภาวะเหตุฉุกเฉินและการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินจะต้องเน้นการ
ตอบโต้ การป้องกัน การบรรเทาและการประสานงานการขอความร่วมมือ
ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ และจะต้องมีการทดสอบขั้น
ตอนการตอบโต้ต่างๆ ที่กำหนดขึ้นเป็นระยะและจะต้องมีการทดสอบ
ความพร้อมและประสิทธิภาพของอุปกรณ์ที่ใช้ในการตอบโต้ต่อเหตุ
ฉุกเฉินต่างๆ จะต้องมีการทบทวนแผนตอบโต้ต่อเหตุฉุกเฉินให้ทันสมัย
อยู่เสมอ

ฉบับนี้ได้ทราบสาระสำคัญของข้อกำหนด จนถึงขั้นการนำ
ไปปฏิบัติแล้ว ในฉบับหน้ามาติดตามในข้อกำหนดที่เหลืออยู่คือ การ
ตรวจสอบและการแก้ไขและการประชุมทบทวนการจัดการ ตลอดจน
จนถึงขั้นตอนการจัดทำระบบ การขอการรับรองและสำหรับแนวทาง
การปรับจาก มอก.18001:2542 มาเป็น มอก.18001:2554 ต่อไป

อ่านต่อฉบับหน้า